

Wytyczne dla ekspertów NOWEFIO (edycja 2023)

Rządowy Program
Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich
na lata 2021–2030

NOWE FIO

SPIS TREŚCI

I.	Rola ekspertów w programach NIW-CRSO	3
	Eksperci	3
	Cele Programu NOWEFIO a eksperci	3
	Eksperci a Oferenci	4
	Warsztat pracy eksperta	4
	Jak wygląda procedura oceny i jak się do niej przygotować?	4
	Plan pracy eksperta	5
	Ogólne zasady oceny merytorycznej wniosków	5
	O czym należy pamiętać przed zatwierdzeniem karty oceny?	6
II.	Ocena w Rządowym Programie Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (NOWEFIO).....	8
	Priorytet 2.: Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego	8
	Priorytet 3.: Organizacje obywatelskie w życiu publicznym	8
	Priorytet 4.: Wzmocnienie kompetencji organizacji obywatelskich	9
	Ogólna ocena pomysłu	9
	Kryteria merytoryczne	14
	1. Kryterium merytoryczne: cele i diagnoza	16
	2. Kryterium merytoryczne: działania	19
	3. Kryterium merytoryczne: rezultaty, wpływ, trwałość.....	21
	4. Kryterium merytoryczne: potencjał	23
	5. Kryterium merytoryczne: budżet	25
	Kryterium strategiczne.....	28

I. Rola ekspertów w programach NIW-CRSO

Eksperci

Eksperci pełnią jedną z kluczowych ról dla prawidłowej realizacji Programów NIW-CRSO: Rządowego Programu NOWEFIO, a co za tym idzie – do osiągnięcia ich celów. Zainteresowanie konkursami wśród organizacji sektora pozarządowego jest bardzo wysokie – przewyższające dostępne na realizację Programów środki. W związku z tym rolą ekspertów jest odrzuć projekty niewpisujące się w dany Program, przygotowanych w sposób niegwarantujący osiągnięcia celów Programu oraz wskazanie projektów, które w najwyższym stopniu wpisują się w dany Program oraz złożona Oferta gwarantuje ich prawidłową realizację.

Zatem zadanie ekspertów stanowi **WYSOKĄ ODPOWIEDZIALNOŚĆ** – zarówno w szerszym kontekście – osiągnięcia celów danego, ocenianego Programu, jak i w węższym – poprzez stworzenie możliwości do rozwoju i realizacji działań przez organizacje otrzymujące dotacje, przy jednoczesnym odmówieniu dofinansowania innym podmiotom.

Należy także zaznaczyć, iż wszystkie podmioty uczestniczące w konkursie po jego rozstrzygnięciu, **otrzymują dostęp do zanonimizowanych kart ocen** – ważne jest zatem, aby karta oceny Oferty posiadała walor edukacyjny – wskazywała Oferentom na popełnione błędy, pozwalała na naukę oraz złożenie poprawionego wniosku w kolejnych konkursach, a jej treść wyczerpująco uzasadniała przyznaną punktację.

Cele Programu NOWEFIO a eksperci

Celem Rządowego Programu NOWEFIO jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne przez poprawę samoorganizacji społecznej, wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym oraz wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce. Wszystkie organizacje powinny mieć równą możliwość na otrzymanie dotacji – jedynie na podstawie złożonej Oferty. Duże, doświadczone organizacje o wysokim budżecie posiadają wyższe szanse na przygotowanie Oferty o wyższej jakości – zgodnie z logiką projektową, napisaną językiem projektowym – zawierającą specjalistyczne tzw. słowa kluczowe, dostosowaną do kryteriów oceny.

Rolą ekspertów jest zwrócenie uwagi oraz dokonanie oceny Ofert nie tyle z perspektywy technicznego przygotowania projektu, a w głównej mierze docenienie inicjatyw oddolnych, zakorzenionych w środowisku lokalnym, faktycznie wynikających z istniejących sytuacji, często proponowanych do realizacji przez małe, lokalne podmioty. Karta oceny merytorycznej, w związku z koniecznością jej standaryzacji, wymusza skupienie uwagi eksperta na elementach logiki projektowej, należy zawsze pamiętać, iż NOWEFIO ma służyć rozwojowi

sektora pozarządowego, a nie corocznemu finansowaniu działalności bieżącej organizacji, wzmocnieniu pozycji dużych, silnych podmiotów funkcjonujących w sektorze pozarządowym.

Eksperci a Oferenci

Niezwyczajnie istotną kwestią związaną z uczestnictwem ekspertów w procesie oceny wniosków, jest ich relacja z Oferentami. Mimo iż z założenia ocena merytoryczna jest oceną subiektywną, szczególnie ważnym jest, aby zapewnić Oferentom równe szanse – nie dopuścić do sytuacji, w której ekspert oceniający ofertę budzi wątpliwości pod względem relacji z organizacją, której Ofertę ocenia. Dlatego każdy ekspert podpisując umowę zobowiązany jest podpisać także deklarację bezstronności. Zakłada ona, iż eksperci podejmą wszelkie działania zmierzające do uniknięcia ryzyka konfliktu interesów, które mają lub mogą mieć wpływ na bezstronne i obiektywne dokonanie oceny. **W przypadku zaistnienia konfliktu interesów oceniający powinien to zgłosić do NIW-CRSO oraz wycofać się z oceny danej oferty.**

Warsztat pracy eksperta

Ekspertami zewnętrznymi oceniającymi wnioski w ramach konkursu NOWEFIO mogą być osoby, których wiedza i doświadczenie zawodowe odpowiadają zakresowi merytorycznemu Konkursu, dają rękojmię dokonywania oceny merytorycznej wniosków, a także posiadają doświadczenie w pracy lub współpracy z sektorem pozarządowym.

Jak wygląda procedura oceny i jak się do niej przygotować?

W przypadku oceny merytorycznej wniosków jeden ekspert ocenia ok. 20-30 wniosków (w zależności od liczby złożonych wniosków w danej edycji). Wszystkie wnioski do oceny zostaną przekazane jednorazowo za pomocą Systemu Obsługi Dotacji (www.generator.niw.gov.pl).

Bardzo ważne jest wcześniejsze zgłoszenie, jeżeli ekspert nie ma możliwości ocenienia otrzymanej liczby wniosków – im szybciej NIW-CRSO otrzyma to zgłoszenie, tym lepiej!

Dane ekspertów oceniających poszczególne wnioski nie są udostępniane Wnioskodawcom. Po rozstrzygnięciu Konkursu, NIW-CRSO opublikuje listę wszystkich ekspertów oceniających wnioski złożone w ramach Konkursu, bez przypisania wniosków do konkretnych ekspertów.

Organizacje nie mają możliwości odwołania od oceny merytorycznej wniosków. Dlatego niezwykle ważne jest odpowiednie uzasadnienie liczby przyznanych punktów, aby nie budziło ono żadnych wątpliwości ze strony Wnioskodawcy.

Plan pracy eksperta

1. Podstawowym zadaniem eksperta przed przystąpieniem do oceniania wniosków jest opracowanie własnego warsztatu pracy – tj. m.in. wybór właściwego sposobu organizacji pracy, wyznaczenie harmonogramu i odpowiednie rozplanowanie czasu pracy.
2. Bardzo ważnym i niezbędnym elementem pracy eksperta jest zapoznanie się z pełną dokumentacją konkursową, w szczególności:
 - a. Rządowym Programem Fundusz inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030;
 - b. Regulaminem Konkursowym Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, edycja 2023;
 - c. Plikiem zawierającym najczęściej zadawane pytania dot. konkursu.
3. Do każdego z ekspertów przypisany będzie opiekun - pracownik NIW-CRSO. Jego zadaniem będzie wsparcie Eksperta na każdym etapie oceny.
4. Ekspert powinien zapoznać się z wnioskami mając na uwadze wytyczne oceny wniosków.
5. Kolejnym etapem jest dokonanie oceny merytorycznej, zgodnie z kryteriami oceny.
6. Ocena merytoryczna wniosków dokonywana jest w karcie oceny wniosków w Systemie Obsługi Dotacji.
7. Po zakończonej ocenie wszystkich wniosków:
 - a. ekspert przygotowuje protokół zdawczo-odbiorczy i rachunek;
 - b. ekspert przekazuje oryginalne dokumenty w wersji papierowej (podpisane!) do NIW (pocztą, kurier, osobiście);
 - c. NIW-CRSO sprawdza protokół zdawczo-odbiorczy oraz rachunek;
 - d. opiekun eksperta przygotowuje dokumenty do przelewu.

Ogólne zasady oceny merytorycznej wniosków

- **Ocena merytoryczna jest oceną całego wniosku.** Poszczególne pola w karcie oceny nie są odzwierciedleniem/odbiciem pól tekstowych we wniosku - kryteria i ich uszczegółowienia nie są przypisane do konkretnych pól tekstowych wniosku.
- Uzasadnienie każdego z kryteriów powinno być rzetelne i odzwierciedlać liczbę przyznanych punktów. **W uzasadnieniu każdorazowo należy szczegółowo wyjaśnić przyczynę odjęcia punktów wskazując na konkretne braki i nieścisłości.**

- W przypadku zauważenia niezgodności którejkolwiek części wniosku (szczególnie dot. opisów i oświadczeń) ze stanem faktycznym – należy zawrzeć o tym informację w karcie oceny i niezwłocznie zgłosić ten fakt do opiekuna w NIW.

Należy także pamiętać, że:

- Ocena jest bezwarunkowa – nie ma możliwości poprawienia wniosku przez wnioskodawcę;
- **W toku oceny merytorycznej działalność wnioskodawcy nie powinna być wartościowana** – organizacje powinny mieć równe szanse na otrzymanie dotacji bez względu na rodzaj prowadzonej działalności pożytku publicznego. Działalność statutowa organizacji może być różnorodna, niszowa, mało znana, ale nie może być oceniana jako gorsza. Oceniający nie powinien ulegać znajdującym się we wniosku emocjonalnym przekazom.
- Ekspert powinien skupić się na ocenie danych zawartych we wniosku, a nie bazować na ogólnodostępnych informacjach o organizacji (ma to szczególne zastosowanie w przypadku dużych ogólnopolskich organizacji).
- Przyznanie dotacji oznacza nałożenie na beneficjenta odpowiedzialności, z którą niektóre organizacje mogą sobie nie poradzić. Dlatego oceniając potencjał organizacji należy zastanowić się czy dysponuje ona wystarczającymi zasobami pozwalającymi **udźwignąć ciężar wykonania zadania i rozliczenia dotacji. Jeżeli istnieją uzasadnione obawy, że organizacja może mieć problem z wykonaniem zadania i rozliczeniem dotacji to powinno to znaleźć odzwierciedlenie w punktacji.**
- **We wniosku ma być widoczna dusza organizacji – a nie znakomita technologia pisania wniosku.** Mało specjalistyczny język, czy nawet błędy językowe we wniosku nie powinny wpływać na jego ocenę merytoryczną.

Jeśli będzie ku temu podstawa, należy odjąć punkty w każdym z kryteriów, tzn. jeśli ta sama przesłanka stanowi podstawę obniżenia punktacji w jednym kryterium, oznacza to, że można obniżyć punktację za tą samą przesłankę w kolejnym kryterium. Bardzo dobrym przykładem mogą być błędy wskazane w diagnozie, które będą rzutowały na plan działań. Każde kryterium powinno być traktowane niezależnie.

O czym należy pamiętać przed zatwierdzeniem karty oceny?

Przed zakończeniem oceny Ekspert jeszcze raz powinien przeczytać kartę oceny, aby uniknąć niepotrzebnych błędów. Akceptując ostateczną ocenę merytoryczną wniosku Ekspert powinien pamiętać o dobrych praktykach, tj:

1. Zawsze należy sprawdzić, czy punkty w poszczególnych kryteriach zostały przyznane!

2. Każde obniżenie punktacji musi zostać uzasadnione – należy wskazać konkretnie, za co obniżono punktację!
3. Nie należy kopiować uzasadnień z innych wniosków i między kryteriami.
4. Nie należy wpisywać w uzasadnieniu oceny „jak wyżej”.
5. Każda ocena musi być zindywidualizowana, a uzasadnienie odnosić się bezpośrednio do treści ocenianego wniosku.
6. Należy unikać zwrotów: *zbyt ogólnie (...), wniosek jest niedopracowany (...), w sposób zbyt lakoniczny opisano (...)*
7. Należy unikać zdań wielokrotnie złożonych, języka obraźliwego, potocznego.
8. Ocena poszczególnych kryteriów musi być przeprowadzona zgodnie z wytycznymi.
9. Przed zakończeniem oceny należy zweryfikować poprawność językową i gramatyczną.
Zawsze należy sprawdzić, czy punkty zostały przyznane.
10. Przed zatwierdzeniem karty oceny należy ją ponownie przeczytać!

II. Ocena w Rządowym Programie Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (NOWEFIO)

Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (NOWEFIO)

Głównym celem Programu jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne przez poprawę samoorganizacji społecznej, wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym oraz wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa samoorganizacji społecznej.
2. Wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym.
3. Wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce.

Priorytety

Priorytet 2.: Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego

W ramach Priorytetu 2. wspierana będzie aktywność społeczna na rzecz dobra wspólnego.

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny pozwolić na zwiększanie aktywności i samoorganizacji obywatelskiej w efekcie przyczyniając się do budowania i powiększania kapitału społecznego (tworzenia więzi społecznych, budowania zaufania, aktywności wolontariackiej w organizacjach obywatelskich).

W przypadku Priorytetu 2 należy w szczególności wziąć pod uwagę stopień aktywizacji beneficjentów w ramach zadania. Na ile będą oni biernymi odbiorcami zaproponowanych przez Oferenta działań, a na ile będą faktycznie, aktywnie uczestniczyć w realizacji zadania?

Priorytet 3.: Organizacje obywatelskie w życiu publicznym

Projekty realizowane w ramach Priorytetu 3. powinny przyczyniać się do zwiększania obecności organizacji obywatelskich w życiu publicznym, wspierania dialogu obywatelskiego, procesów konsultacji, tworzenia forum debaty publicznej, budowania potencjału organizacji przez kształtowanie wizerunku organizacji obywatelskich w przestrzeni publicznej.

W przypadku Priorytetu 3 należy w szczególności wziąć pod uwagę praktyczny aspekt zaproponowanych do realizacji działań. Czy będą to projekty głównie teoretyczne, czy faktycznie przyczynią się do zwiększenia aktywności obywateli i organizacji w życiu publicznym?

Priorytet 4.: Wzmocnienie kompetencji organizacji obywatelskich

Projekty realizowane w ramach Priorytetu 4. powinny przyczyniać się do poprawy zarządzania w organizacjach obywatelskich, budowania struktur, tworzenia i doskonalenia zasobów, tworzenia i rozwijania strategii działania organizacji, w tym strategii fundraisingowych, wypracowywania i wdrażania standardów działania organizacji, dotyczących np. zarządzania, oceny skuteczności działań organizacji, przejrzystości i otwartości, w tym upowszechniania w przystępny i przejrzysty sposób informacji o prowadzonych działaniach, kosztach i źródłach finansowania, kosztach pozyskiwania funduszy.

W przypadku Priorytetu 4 należy w szczególności przeanalizować na ile projekt ma charakter systemowy - odpowiada na istotny problem/potrzebę sektora pozarządowego? Przyczynia się do jej rozwiązania/łagodzenia? Jego efekty będą dostępne i możliwe do wykorzystania przez szerokie grono organizacji?

Projekty w Priorytecie 4 muszą mieć charakter szeroki, systemowy, a zatem należy zwrócić uwagę na potencjał organizacji do realizacji takiego działania - na ile organizacja jest w stanie wprowadzić zmianę systemową?

Zakres działań możliwych do zrealizowania w ramach Priorytetów 2-4 obejmuje wszystkie sfery zadań publicznych wymienione w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.) zwanej dalej UoDPPioW.

Ogólna ocena pomysłu

Celem systemu oceny jest wyłonienie najbardziej wartościowych inicjatyw do dofinansowania. Wprowadzenie nowego kryterium do oceny merytorycznej ogólnej oceny pomysłu ma na celu **zwiększenie szans projektów najbardziej wartościowych, a nie tylko najlepiej napisanych**. Szczególnie jest to istotne w kontekście niskich różnic punktowych między ofertami oraz konieczności zdobycia bardzo wysokiej punktacji aby otrzymać dofinansowanie.

W efekcie:

- Projekt dobrze napisany o średniej wartości – wysoka szansa na dofinansowanie.
- Projekt dobrze napisany, z drobnymi błędami, o wysokiej wartości – niska szansa na dofinansowanie.

Założeniem mechanizmu jest przełamanie podejścia do przygotowywania ofert z perspektywy: *w jaki sposób napisać projekt, aby został oceniony wysoko?* a w zamian: *zaplanowanie takiego projektu, który będzie w*

najwyższym stopniu, potrzebny i wartościowy – którego opis jest kryterium wtórnym do pomysłu. Kluczowa odpowiedzialność w tym kontekście leży na ekspertach dokonujących oceny, gdyż ich rola w rozstrzyganiu konkursu znacząco ulega zwiększeniu.

Założeniem mechanizmu oceny pomysłu jest odejście od premiowania projektów napisanych idealnie na rzecz projektów charakteryzujących się niepowtarzalnymi rozwiązaniami, ciekawym podejściem do problemu i dużą wartością dla społeczeństwa obywatelskiego. W celu dokonania właściwej oceny pomysłu Ekspert powinien przeanalizować zadanie pod względem jego pomysłowości w podejściu do problemu, jakości zaproponowanych rozwiązań w stosunku do potrzeb oraz wartości w kontekście siły wpływu na rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

A	Pomysł wartościowy <u>Rekomendowany do dofinansowania.</u>	Oferty oceniane na ocenę A, to wszystkie projekty, które bezdyskusyjnie wpisują się w założenia Programu, a dofinansowanie ich przyczyni się do osiągnięcia jego celów. Opierają się na dobrym, przemyślanym pomysle, charakteryzują się nowoczesnym podejściem i rozwiązaniami oraz wpływają na rozwój społeczeństwa obywatelskiego Projekty otrzymujące ocenę „A” powinny cechować się wysokim wpływem na rozwój społeczeństwa obywatelskiego (w skali lokalnej, ponadlokalnej lub ogólnopolskiej) w wyniku osiągnięcia rezultatów realizacji zadania. Na ocenę „A” mogą zostać ocenione projekty nieposiadające charakteru innowacyjnego, ale w wysokim stopniu wpływające na rozwój społeczeństwa obywatelskiego w wyniku osiągnięcia rezultatów realizacji zadania oraz posiadające potencjał wprowadzenia zmiany społecznej. Ocena „A” to taki „bardzo dobry” – 5 w skali szkolnej, czyli projekty o bardzo dobrym pomysle, rekomendowane przez eksperta do dofinansowania. UWAGA Dokonując oceny pomysłu warto uwzględnić gdzie projekt będzie realizowany? W zależności od specyfiki otoczenia pomysł oraz proponowane rozwiązanie mogą być mniej lub bardziej nowatorskie np. wolontariat w szkole w jednej miejscowości będzie nowym rozwiązaniem, w innej takie działania będą powszechne.
B	Pomysł prawidłowy. <u>Rekomendowany do dofinansowania w przypadku dostępności środków.</u>	Oferty ocenione na ocenę B to projekty wpisujące się w założenia Programu jednakże nieposiadające cech nowatorskich (np. kolejne edycje tych samych działań dofinansowanych w latach poprzednich), charakteryzujące się wykorzystaniem powszechnie stosowanych rozwiązań skierowane do tych samych beneficjentów – czyli projekty nie wyróżniające się. Ocena „B” to taki „dobry” – 4, „dostateczny” – 3 w skali szkolnej. Są to nadal projekty wpisujące się w Program jednakże proponowane formy działań, podejście do problemu opierają się na wykorzystywanych już mechanizmach, wielokrotnie realizowanych w podobnym wymiarze, w niewielkim stopniu przyczyniających się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, Przykładem może być: dofinansowanie działań w prowadzonym klubie seniora, kolejne szkolenia z nordic walking, realizowany co roku obóz wakacyjny dla dzieci, dofinansowanie imprez masowych, szkolenia z obsługi komputera itd.

		UWAGA Ekspert oceniając ideę projektu, każdorazowo powinien do niej podejść indywidualnie – oceniając jej potencjał, wpływ na rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Oznacza to, że szkolenia komputerowe dla seniorów mogą być bardzo dobrym pomysłem jeżeli w danej miejscowości/grupie itd. takie działanie nie było nigdy realizowane.
C	Pomysł niewpisujący się bezpośrednio w cele Programu. <u>Rekomendowany brak dofinansowania.</u>	Oferty ocenione na ocenę C to projekty pośrednio wpisujące się w założenia Programu oraz takie, które w Program się nie wpisują. Ocena „C” to taki „niedostateczny” – 1 w skali szkolnej. Są to projekty, które nie wpisują się w Program lub wpisują się w niewielkim stopniu. Corocznie składane są oferty, których celem – pod płaszczykiem projektu społecznego – jest osiągnięcie innych korzyści. Jako przykłady można podać projekty dotyczące: remontu/wyposażenia remizy pod przykryciem szkoleń z pierwszej pomocy, wybudowania pomnika/kapliczki pod przykryciem zorganizowania obchodów upamiętniających jakieś wydarzenie, wzmocnienie działalności gospodarczej Oferenta pod przykryciem przeprowadzenia szkoleń. Przyznanie oceny C jest równoznaczne z (częściowym) zamknięciem szansy dla dofinansowania projektu.

Przyznana ogólna ocena pomysłu **KAŻDORAZOWO MUSI BYĆ SZCZEGÓŁOWO** przez eksperta uzasadniona. W celu prawidłowego funkcjonowania zaproponowanego rozwiązania spełnione muszą zostać przez ekspertów następujące przesłanki:

- Ocena „A” będzie dotyczyła większości projektów wpisujących się w Program – wpisujących się w Priorytet, a także posiadających wysoki walor społeczny.
- Ocena „B” w znaczącym stopniu zmniejsza szanse na otrzymanie dofinansowania. Projekty otrzymujące ocenę „B” muszą być to projekty, które rzeczywiście nie wyróżniają się niczym szczególnym (nie zasługują na ocenę „A”), nie aktywizują beneficjentów, które warto dofinansować jedynie w przypadku dostępności środków.
- Zadaniem oceny „C” jest odrzucenie projektów, które nie wpisują się w Program lub faktycznie realizują cele inne niż społeczne. Ocena „C” to taka „czerwona kartka” dla projektów, które zdaniem eksperta absolutnie nie powinny zostać dofinansowane w ramach Programu.

Kryteria merytoryczne

KRYTERIA MERYTORYCZNE OCENY

dotyczą ogólnych zasad odnoszących się do treści oferty, wiarygodności i zdolności projektodawcy do podjęcia realizacji projektu oraz zasad finansowania projektów w ramach NOWEFIO. Ogólne kryteria merytoryczne mają charakter uniwersalny, tj. odnoszą się do wszystkich projektów. Ogólne kryteria merytoryczne weryfikowane są na etapie oceny merytorycznej.

Oferta może otrzymać w ramach ogólnej oceny maksymalnie 100 pkt w ramach oceny merytorycznej.

Szczegółowe kryteria merytoryczne w 2023 r.	
	Maksymalna liczba punktów
1. Adekwatność oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację	25 pkt.
W przypadku stwierdzenia, że złożona oferta jest niezgodna z celem Programu lub nie wpisuje się w Priorytet, w którym została złożona, lub nie posiada charakteru systemowego w Priorytecie 4 Programu oferta otrzymuje „0” punktów i nie podlega dalszej ocenie. KAŻDORAZOWO NALEŻY TEN FAKT ZGŁOSIĆ OPIEKUNOWI.	
2. Jakość planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji.	25 pkt.
3. Wpływ działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań. W tym także trwałość rezultatów działań zawartych w ofercie i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.	20 pkt.
4. Możliwość realizacji oferty (w partnerstwie formalnym, w ramach oferty wspólnej bądź partnerstwie nieformalnym) z uwzględnieniem doświadczenia jej członków.	20 pkt.
5. Zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.	10 pkt.

Eksperci oceniają Ofertę zgodnie z powyższymi kryteriami biorąc pod uwagę poniższą skalę oceny spełnienia kryterium:

Maksymalna liczba punktów	Liczba przyznanych punktów			
	Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
25 punktów	21-25	16-20	11-15	0-10
20 punktów	18-20	15-17	11-14	0-10
10 punktów	9-10	7-8	5-6	0-4

Np. w przypadku oceny przez eksperta zasadności planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta jako niska, przyznana punktacja w 5 kryterium merytorycznym nie powinna być wyższa niż 4 punktów.

1. Kryterium merytoryczne: cele i diagnoza

Po wnikliwym zapoznaniu się z treścią Oferty ekspert może przystąpić do dokonania oceny oraz wypełnienia karty oceny merytorycznej Oferty. Pierwsze kryterium oceny merytorycznej dotyczy **adekwatności oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację**.

Informacje odnoszące się do powyższych kwestii powinny zostać opisane w szczególności w pkt 3
Syntetyczny opis zadania.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Złożona Oferta wpisuje się w cel Programu jakim jest Zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne.
2. Oferta wpisuje się w Priorytet, w którym została złożona?
3. Zaplanowana Oferta jest adekwatna w odniesieniu do celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację (czy zaplanowane działania i cele wynikają z prawidłowo przygotowanej diagnozy)?
4. Cele (cel główny i cele szczegółowe) wskazane w Ofercie zostały prawidłowo sformułowane i są realne/możliwe do osiągnięcia?
5. Grupa oraz liczba beneficjentów jest właściwie określona, spójna oraz realna do objęcia w ramach planowanych działań?

Liczba punktów przyznanych w ramach kryterium powinna być adekwatna do oceny wskazanej w poniższej tabeli oraz spójna z uzasadnieniem.

W kryterium 1 Oferta oceniana jest:

- **21-25 punktów** - ocena bardzo wysoka: jeżeli wpisuje się w cele Programu, zasady określone w Priorytecie, jest adekwatna w stosunku do potrzeb uczestników i organizacji zaangażowanych w realizację oferty;
- **16-20 punktów** - ocena wysoka: jeżeli wpisuje się w cele Programu, zasady określone w Priorytecie, jest adekwatna w stosunku do potrzeb uczestników i organizacji zaangażowanych w realizację oferty, jednakże pojawiają się drobne zastrzeżenia do przedstawionej diagnozy potrzeby oraz zasadności realizacji zadania;

- **11-15 punktów** - ocena umiarkowana: jeżeli w sposób pośredni wpisuje się w cele Programu lub zasady określone w Priorytecie lub nie jest adekwatna w stosunku do potrzeb uczestników i organizacji zaangażowanych w realizację oferty;
- **0-10 punktów** - ocena niska: jeżeli nie wpisuje się w cele Programu lub zasady określone w Priorytecie lub nie jest adekwatna w stosunku do potrzeb uczestników i organizacji zaangażowanych w realizację oferty i nie jest rekomendowana do dofinansowania;

W gdy Ekspert uzna, że **Oferta nie wpisuje się w cel główny NOWEFIO, w Priorytet, w którym została złożona lub nie posiada charakteru systemowego (w Priorytecie 4)** – nie została potwierdzona zasadność realizacji planowanego zadania publicznego – ekspert powinien przyznać w tym kryterium **ZERO punktów** oraz **skontaktować się z NIW-CRSO**. W takiej sytuacji pracownicy Biura Programów Horyzontalnych NIW-CRSO weryfikują, czy faktycznie Oferta nie spełnia wskazanego z powyższych kryteriów oraz przekazują informację zwrotną.

Przyczyną obniżenia punktacji w ramach 1 kryterium może być na przykład.:

- Diagnoza celowości realizacji zadania publicznego na wysokim poziomie ogólności;
- Brak istotnych elementów diagnozy (takich jak np. uwzględnienia danych potwierdzających zasadność realizacji zadania¹);
- Błędnie/zbyt ogólnie sformułowany cel główny/cele szczegółowe;
- Brak związku pomiędzy celami szczegółowymi a celem głównym;
- Błędnie określona grupa beneficjentów zadania (np. zbyt szeroko lub wykluczająco);
- Zaplanowanie uczestnictwa w projekcie nierealnej liczby beneficjentów (np. uczestnictwo w projekcie wszystkich mieszkańców danej miejscowości).

¹ UWAGA: nie ma wymogu, aby w Ofercie powoływać się na oficjalne dane. Poziom szczegółowości diagnozy zależny jest od specyfiki projektu (jego zakresu, skali, poziomu skomplikowania).

Projekty realizowane w ramach Priorytetu 4 **muszą** posiadać **charakter systemowy** i **w skali co najmniej wojewódzkiej** przyczynić się do rozwiązywania problemów i przezwyciężania barier hamujących rozwój trzeciego sektora.

Projekty systemowe powinny spełniać następujące warunki:

- **Szeroki** – co najmniej wojewódzki lub ponad wojewódzki zasięg zadania. Projekty systemowe służą wzmocnieniu sektora pozarządowego w Polsce i podniesieniu jakości oraz standardów jego działań. Powinny odpowiadać na problem, który dotyczy znacznej części sektora pozarządowego. Działania projektu powinny być dostępne dla szerokiej grupy organizacji bądź działaczy sektora.
- **Praktyczne efekty działań.** Rezultaty działań systemowych nie powinny zostać ograniczone do opracowania wskazówek, wyników badań, modelu czy np. projektu zmian prawnych. Powinna zostać także podjęta aktywna próba wdrożenia wypracowanych rozwiązań bądź choćby ich pilotażowego przetestowania. Ta część „wdrożeńiowa” powinna stanowić istotną (a nie tylko symboliczną) część działań projektu. W ten sposób projekt systemowy powinien, na ile to możliwe, zapoczątkować trwałe rozwiązanie zdiagnozowanego problemu.
- **Wykorzystanie dotychczasowego potencjału.** Projekty systemowe powinny wykorzystywać (o ile są dostępne) dotychczas przeprowadzone działania oraz zdobyte doświadczenia.

Projekty systemowe **muszą wpisywać się w jeden z poniższych obszarów:**

1. Systemowa poprawa zarządzania w organizacjach obywatelskich oraz wypracowywanie i wdrażanie standardów działania organizacji obywatelskich.
2. Edukacja nt. fundraisingu.
3. Tworzenie i rozwijanie porozumień organizacji obywatelskich.
4. Edukacja nt. informacji i komunikacji w organizacjach obywatelskich.
5. Kampanie społeczne i informacyjne nt. działalności organizacji obywatelskich.

2. Kryterium merytoryczne: działania

Drugie kryterium oceny merytorycznej dotyczy jakości planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji.

Opis proponowanych działań w głównej mierze powinien być zawarty w części pkt 4 „Plan i harmonogram działań na rok”.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Opis planowanych działań tworzy spójną całość, jest adekwatny wobec zidentyfikowanych problemów?
2. Harmonogram realizacji projektu jest przejrzysty/klarowny?
3. Na ile terminy zawarte w harmonogramie pozwolą na realizację działań z powodzeniem?
4. Analiza ryzyka jest trafna, identyfikuje oraz odpowiada na najbardziej prawdopodobne zagrożenia?
5. Sposoby minimalizacji ryzyka są adekwatne do zidentyfikowanych zagrożeń?

Liczba punktów przyznanych w ramach kryterium powinna być adekwatna do oceny wskazanej w poniższej tabeli oraz spójna z uzasadnieniem. Przykładowo, uzasadnienie przyznanej oceny umiarkowanej jakości planu działań zawartych w ofercie w kryterium 2 powinno wskazywać na przyczyny odjęcia punktów – wskazywać braki, na podstawie których nie została przyznana ocena bardzo wysoka lub wysoka.

Jakość planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
21-25	16-20	11-15	0-10

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 2 kryterium może być na przykład:

- Brak spójności między diagnozą, działaniami a celami projektu: zaplanowanie działań nie przekładających się na realizację celu projektu (z wyłączenie działań związanych z rozwojem instytucjonalnym organizacji);
- Zbyt ogólny/zbyt szczegółowy harmonogram działań;
- Nieadekwatny okres realizacji zaplanowanych działań (np. działania zbyt skumulowane w czasie, działania jednorazowe – np. wydarzenia – realizowane w okresie kilku miesięcy);
- Pominięcie ryzyk o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia.

ANALIZA RYZYKA W PROJEKCIE

W ramach edycji 2023 Oferenci mogą zaplanować projekty roczne, 2 oraz 3- letnie. Na możliwość realizacji zadania wpływać może sytuacja w Ukrainie, inflacja, rosnące ceny usług oraz materiałów.

Ekspert powinien na to zwrócić uwagę!

EWALUACJA

W ramach edycji 2023 Oferenci muszą zaplanować działanie związane z przeprowadzeniem ewaluacji projektu. Dotyczy to generalnie ewaluacji na zakończenie zadania, jednakże jeżeli organizacja zaplanuje dodatkowo prowadzenie ewaluacji on-going - nie będzie to błędem.

Ewaluacja ma służyć Oferentowi - ma mu dostarczyć informacji zwrotnej na temat realizacji zadania. To Oferent będzie beneficjentem ewaluacji, nie NIW-CRSO.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę czy ewaluacja została zaplanowana a także czy Oferent faktycznie planuje z niej skorzystać.

Ewaluacja nie musi być zlecona do przeprowadzenia podmiotowi zewnętrznemu, nie musi zostać wykonana odpłatnie!

3. Kryterium merytoryczne: rezultaty, wpływ, trwałość

Trzecie kryterium oceny merytorycznej dotyczy **wpływu działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań**, w tym także trwałości rezultatów działań zawartych w ofercie i jakości środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.

Bezpośredni efekt planowanych działań na uczestników oraz rezultaty tych działań Oferent powinien opisać w pkt. 5 *Opis zakładanych rezultatów realizacji zadania publicznego*.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Planowane działania będą miały wpływ na ich uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań?
2. Rezultaty są mierzalne i realne do osiągnięcia?
3. Osiągnięcie rezultatów przyczyni się do realizacji celu projektu?
4. Rezultaty działań będą trwałe?

Liczba punktów przyznanych w ramach kryterium powinna być adekwatna do oceny wskazanej w poniższej tabeli oraz spójna z uzasadnieniem.

UWAGA! W Ofercie automatycznie wpisane są rezultaty mierzące realizację celów Programu (powtarzające się w każdej ofercie złożonej ramach danego priorytetu), organizacja wypełnia, zgodnie ze specyfiką projektu wskaźniki liczbowe dla każdego z nich. Nie podlegają one ocenie. Służą do wewnętrznej weryfikacji realizacji celów programu.

Wpływ działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań. W tym także trwałość rezultatów działań zawartych w ofercie i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
18-20	15-17	11-14	0-10

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 3 kryterium może być na przykład.:

- Niski wpływ planowanych działań na ich uczestników;
- Określenie w Ofercie jedynie rezultatów ilościowych (tzw. produktów);
- Określenie nierealnego do osiągnięcia planowanego poziomu rezultatów;
- Źródła monitorowania wskaźników są nieadekwatne do pomiaru rezultatów;

- Niska trwałość rezultatów osiągniętych w ramach projektu.

4. Kryterium merytoryczne: potencjał

Czwarte kryterium oceny merytorycznej dotyczy **możliwości realizacji oferty z uwzględnieniem doświadczenia kadry organizacji i jej partnerów**.

Potencjał Oferenta/ Oferentów, ich wcześniejsza działalność w głównej mierze będzie opisana w części IV
Charakterystyka oferenta.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Oferent (oraz jego partnerzy) są w stanie zrealizować z sukcesem zaplanowane w Ofercie działania?
2. Wymagania wobec kluczowych osób zaangażowanych w realizację zadania są określone na wystarczającym poziomie²?
3. Wkład własny osobowy i rzeczowy zaplanowany w ramach projektu jest niezbędny do jego prawidłowej realizacji³?

Co ważne, oceniając potencjał organizacji w 4 kryterium należy:

- **Oceniać potencjał w stosunku do planowanych działań** (ich skali i zakresu).

Działania mało skomplikowane, realizowanie lokalnie nie wymagają od Oferenta wykazania wielkiego potencjału i doświadczenia. Najważniejsze jest, aby doświadczenie i potencjał Oferenta i jego partnerów dawały wiarygodną możliwość zrealizowania przez nich zaplanowanych działań.

- **Oceniać potencjał zarówno Oferenta, jak i partnerów oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację zadania.**

Przykładowo: mała, lokalna organizacja może nie posiadać potencjału do samodzielnego zrealizowania zadania, ale dzięki włączaniu w jego realizację lokalnej szkoły, szansa na realizację zaplanowanych działań znacząco się zwiększa.

² UWAGA: Nie ma wymogu, aby w Ofercie podawać imiennie osoby zaangażowane w realizację zadania.

³ UWAGA: W ramach NOWEFIO 2023 nie ma wymogu wnoszenia wkładu własnego.

Możliwość realizacji oferty (w partnerstwie formalnym, w ramach oferty wspólnej bądź partnerstwie nieformalnym) z uwzględnieniem doświadczenia jej członków.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
18-20	15-17	11-14	0-10

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 4 kryterium może być na przykład:

- Potencjał Oferenta i partnerów niegwarantujący prawidłowej realizacji zadania.

5. Kryterium merytoryczne: budżet

Piąte kryterium oceny merytorycznej dotyczy **zasadności planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.**

Budżet jest przedstawiony w części V *Kalkulacja przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego* i w sposób usystematyzowany przedstawia wszystkie wydatki i ich związek z poszczególnymi działaniami.

W tym kryterium oceny, w szczególności ekspert ocenia czy oraz w jakim stopniu:

1. Przedstawione koszty są racjonalne do poniesienia w celu realizacji projektu;
2. Stawki jednostkowe kosztów są adekwatne i realne;
3. Kosztorys nie zawiera kosztów niekwalifikowalnych;
4. Wydatki związane z rozwojem instytucjonalnym są uzasadnione i przyczyniają się rozwojowi Oferenta.

W ramach kategorii III. **Koszty związane z rozwojem instytucjonalnym własnej organizacji** (dawniej I.B) Oferent do wysokości 20% dotacji może przeznaczyć na realizację działań związanych z rozwojem instytucjonalnym własnej organizacji.

Działania tego typu mogą obejmować np.:

- podnoszenie kompetencji zespołu, pozyskiwanie wolontariuszy, budowanie bazy członkowskiej;
- prowadzenie działań rzeczniczych lub uczestniczenie w konsultacjach, ciałach dialogu, koalicjach;
- zaplanowanie i realizacja spójnych działań zmierzających do zapewnienia organizacji stabilności, większego zróżnicowania źródeł finansowania działalności, itd.;
- zakup sprzętu, wykonanie drobnych remontów nakierowanych na poprawę standardu realizacji misji.

KOSZTY W KATEGORII III NIE MUSZĄ BYĆ BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADANIA PUBLICZNEGO.

W przypadku wpisania w kategorii I kosztów przyczyniających się do rozwoju instytucjonalnego organizacji, które są niezbędne do realizacji zadania – nie jest to błędem.

Błędem jest wpisanie do kat. I kosztów przyczyniających się do rozwoju instytucjonalnego organizacji, które nie są związane z realizacją zadania.

Jednym z ostatnich pól w Ofercie jest *Uzasadnienie kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym organizacji (kat. III)*. W tym polu Oferent powinien wskazać dlaczego proponowane koszty z kat. III są

uzasadnione i w jaki sposób wpłyną na rozwój instytucjonalny Oferenta. Jednakże, jeżeli Oferent nie opíše wszystkich kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym w tym polu – nie oznacza, że automatycznie należy je zakwestionować.

Jeżeli w opinii eksperta taki koszt, mimo braku uzasadnienia, przyczyni się do rozwoju organizacji, można uznać go za kwalifikowalny.

Zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.			
Liczba przyznanych punktów			
Bardzo wysoka	Wysoka	Umiarkowana	Niska
9-10	7-8	5-6	0-4

WKŁAD WŁASNY

Zgodnie z Regulaminem **wniesienie wkładu własnego w ramach składanych ofert nie jest wymagane.**

Brak wniesienia wkładu własnego przez Oferenta w ramach projektu NIE MOŻE być podstawą odjęcia punktów – obniżenia oceny.

Pozycje ponoszone z wkładu własnego są oznaczone w kosztorysie, z zasady nie należy kwestionować ich wartości.

Przyczyną odjęcia punktów w ramach 5 kryterium przykładowo może być np.:

- Zawyżone/zaniżone stawki jednostkowe poszczególnych kosztów;
- Wpisanie do kosztorysu kosztów niekwalifikowalnych (np. niezwiązanych z realizacją zadania w kategorii I);
- Błędne zakwalifikowanie kosztu do kategorii.

W przypadku uznania danego wydatku w kosztorysie za niekwalifikowalny, **ekspert oceniający ZOBOWIĄZANY JEST zakwestionować (obniżyć wysokość) wydatku w karcie oceny w części: Kwestionowane pozycje wydatków jako niekwalifikowalnych oraz wysokości kosztów jednostkowych wydatków wraz z uzasadnieniem i rekomendowaną kwotą.**

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE TO M.IN.:

Zakup nieruchomości gruntowej, lokalowej, budowlanej;

Wydatki majątkowe (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 14-15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 217 z późn. zm.) i art. 16a ust. 1 w zw. z art. 16d ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1800) w tym:

- nieruchomości – w tym grunty,
- maszyny i urządzenia o wartości powyżej 10.000 zł,
- środki transportu o wartości powyżej 10.000 zł,
- aplikacje i strony internetowe o wartości powyżej 10.000 zł,
- pozostałe wartości niematerialne i prawne (autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje itp., know-how), których przewidywany okres używania jest dłuższy niż rok oraz zostały przeznaczone na potrzeby własne jednostki lub oddane do używania na podstawie umów najmu czy dzierżawy;
- inwentarz żywy.

Amortyzacja;

Leasing;

Rezerwy na pokrycie przyszłych strat lub zobowiązań;

Odsetki z tytułu niezapłaconych w terminie zobowiązań;

Koszty kar i grzywien;

Nagrody, premie i inne formy bonifikaty rzeczowej lub finansowej dla osób zajmujących się realizacją zadania;

Zakup napojów alkoholowych;

Szczegółowy wykaz kosztów niekwalifikowanych znajduje się w Regulaminie konkursu na str. 23.

Kryterium strategiczne

W ramach oceny merytorycznej eksperci dokonują także oceny Kryterium strategicznego nr 4.

Kryterium strategiczne dotyczy tylko Priorytetu 2 oraz 3, z zastrzeżeniem, że treść kryterium jest różna w zależności od Priorytetu.

Lp.	Kryterium Strategiczne
4	Oferta zakłada działania z obszaru strategicznego: EKOLOGIA: działania z zakresu edukacji ekologicznej oraz wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju lub RODZINA: Działania na rzecz wsparcia rodzin i zdrowia psychicznego ich członków. lub INTEGRACJA UCHODźCÓW: działania realizowane na rzecz uchodźców wojennych z Ukrainy; <i>Tylko w Priorytecie 2.</i>
	Oferta zakłada działania mające na celu wsparcie regionalnych lub lokalnych ciał dialogu obywatelskiego (np. rad działalności pożytku publicznego, rad młodzieżowych, rad seniorów). <i>Tylko w Priorytecie 3.</i>

Ekspert, oceniając kryterium musi rozstrzygnąć czy przedstawiony w ofercie projekt społeczny będzie zakładał działania wskazane w treści kryterium. Co ważne:

- Oferta nie musi wpisywać się we wszystkie obszary jednocześnie - wystarczy, aby dotyczyła jednego z nich (np. działania z zakresu edukacji ekologicznej oraz wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju lub działania na rzecz wsparcia rodzin i zdrowia psychicznego ich członków lub działania dotyczące wsparcia uchodźców z Ukrainy);
- Działanie wpisujące się w kryterium strategiczne musi stanowić cel główny i meritum projektu - nie może być tylko jednym z jego elementów;
- Ocena kryterium musi zostać uzasadniona!